

MRF 2025.98

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 24. juni 2025, j.nr. 20/10576

Ophævet nedklassificering i 2020 fra offentligt til privat vandløb, da kommunens genberegning i forbindelse med klagesagen viste, at kommunens eget obligatoriske kriterium for nedklassificering om, at mindst 75 % af vandløbets vandføring skulle stamme fra private arealer, ikke var opfyldt.

I juni 2020 traf Køge Kommune afgørelse efter vandløbslovens § 10 om at nedklassificere det offentlige vandløb Vemmedrupvandløbet, hvorefter vedligeholdelsen ville påhvile de private brederejere. Det fremgik af afgørelsen, at kommunen havde opstillet en række interne kriterier for, hvornår der kunne ske nedklassificering af offentlige vandløb. Det indgik bl.a. som et obligatorisk kriterium, at mindst 75 % af vandføringen stammede fra private eller regnvandskloakerede arealer. Nedklassificeringen blev begrundet med, at 77 % af vandføringen i Vemmedrupvandløbet ifølge kommunens beregninger stammede fra private formål, at det offentlige ingen interesse havde i vandløbet, og at en betydelig del af strækningen var rørlagt. Kommunen havde vurderet, at vandløbet på datoen for nedklassificering blev overdraget i regulativmæssig stand. Afgørelsen blev påklaget af en bredejer, der bl.a. anførte, at kommunen ikke havde dokumenteret, at alle relevante tillædninger af offentligt vand indgik i kommunens beregning af de offentlige interesser. Under klagesagen oplyste kommunen, at man på ny havde gennemgået kommunens fremstilling af datagrundlaget i den foretagne beregning, som viste, at der lå en jernbane i vandløbets opland, der talte med som et offentligt formål, men ikke var medtaget i den første beregning. En genberegning, hvor jernbanearealet indgik, viste, at den

private andel af tilstrømning udgjorde 74 %, hvormed vandløbet ikke længere levede op til kommunens egne kriterier for, hvornår der kunne ske nedklassificering. Miljø- og Fødevareklagenævnet (formanden) bemærkede, at det fremgår af vandløbslovens § 10, at vandløbsmyndigheden kan træffe afgørelse om, at et vandløb skal udgå af den hidtidige klasse, og efter § 3, stk. 1, i bekendtgørelse om klassifikation og registrering af vandløb kan offentlige vandløb nedklassificeres til private vandløb, når det vurderes, at vandløbet primært tjener private formål. Nævnet bemærkede, at der ikke i lovgivningen er fastsat regler om, under hvilke betingelser der kan ske nedklassificering, ligesom der ikke er fastsat kriterier, der er afgørende for, om et vandløb bør være privat eller offentligt. Af forarbejderne til vandløbsloven fremgår, at det er en udtalt forudsætning, at kun vandløb, som har en vis almen interesse, bør være offentlige, med den konsekvens, at vedligeholdelsen er skattefinansieret. Nævnet konstaterede, at kommunens eget obligatoriske kriterium om, at mindst 75 % af vandløbets vandføring skulle stamme fra private arealer efter kommunens genberegning ikke længere var opfyldt. På denne baggrund ophævede nævnet kommunens afgørelse, hvorefter vedligeholdelsespligten fortsat ville påhvile kommunen.

Kommentar: Der ses i de senere år en del eksempler på, at kommunerne nedklassificerer offentlige vandløb til private vandløb, da kommunens vedligeholdelsespligt herved kan overvæltet på private lodsejere ud til vandløbet. Efter § 3, stk. 1, i bekendtgørelse om klassifikation og registrering af vandløb er det afgørende, om vandløbet primært tjener private formål, hvilket efterlader kommunerne med et betydeligt skøn, der dog kan være begrænset af de yderligere kriterier, som den enkelte kommune selv har fastlagt. I ovennævnte sag er Køge Kommunes afgørelse fra 2020, hvilket må betyde, at de udgifter, som private lodsejere har haft i perioden frem til klagenævnets afgørelse, skal erstattes af kommunen. Kan der ikke opnås en forligsmæssig løsning, kan erstatningskravet formentlig indbringes for taksationskommission, jf. vandløbslovens § 73, stk. 1, der ifølge reglen også skal afgøre erstatning ”for mangelfuld opfyldelse af forpligtelser med hensyn til vedligeholdelse af vandløb”.

Ophævelse af afgørelse i sag om nedklassificering af Vemmedrupvandløbet i Køge Kommune

Sag: 20/10576

Dato: 24. juni 2025

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter vandløbslovens § 10, jf. § 80, stk. 1.^[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Køge Kommunes afgørelse af 3. juni 2020 om nedklassificering af Vemmedrupvandløbet.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet^[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.^[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen kan anlægges ved domstolene.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 30. juni 2020 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af en bredejer til vandløbet.

Klager har indledningsvist anført, at klagen vedrører afgørelsen om nedklassificering af et antal vandløb fra offentlige til private vandløb i Køge Kommune, men at klager har valgt kun at påklage kommunens afgørelse om Vemmedrupvandløbet, idet vandløb af samme karakter skal behandles ens i kommunen. Klager har anført, at klagen derfor er principiel for alle de nedklassificerede vandløb i kommunen, der berører klager.

Klager har henvist til klagers høringssvar til Køge Kommunes udkast til nedklassificering, hvori klager navnlig har anført, at

- Køge Kommune ikke har dokumenteret, at alle relevante tilledninger af offentligt vand indgår i kommunens beregning af de offentlige interesser, som er beregnet til 77 %,
- der er betydelige offentlige interesser i vandløbet, som kun forventes at stige de kommende år, samt mange interessenter og bredejere, der afvander til vandløbet,
- kommunen ikke har dokumenteret, at vandløbet overdrages i regulativmæssig stand, og
- nedklassificeringen ikke er proportionel.

2. Sagens oplysninger

Sagen omhandler nedklassificering af Vemmedrupvandløbet, som forløber fra st. 0 nedstrøms til st. 3.012 med udløb i Køge Å.

Vandløbet er omfattet af "Regulativ for Vemmedrupvandløbet, Kommunevandløb nr. 121", vedtaget den 15. december 1998 af Skovbo Kommune og den 10. januar 2000 af Køge Kommune. Det fremgår af regulativet, at stationeringerne svarer til afstanden i meter fra 0-punktet og nedstrøms, og at vandløbet er 3.012 m, hvoraf 1.512 er rørlagt.

Vandløbet er ifølge Arealinformation på Danmarks Miljøportal[4] beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3,[5] med undtagelse af strækningen af vandløbet fra st. 0 til omkring st. 500, som er delvist rørlagt. Ifølge MiljøGIS for vandområdeplaner 2021-2027 er vandløbet ikke målsat.[6]

2.1 Den påklagede afgørelse

Køge Kommune har den 3. juni 2020 truffet afgørelse om nedklassificering af Vemmedrupvandløbet fra offentligt til privat vandløb. Afgørelsen er truffet i medfør af vandløbslovens § 10 og § 3 i bekendtgørelse om klassifikation og registrering af vandløb.[7]

Det fremgår af afgørelsen, at bekendtgørelsen om klassifikation og registrering af vandløb giver kommunerne mulighed for at nedklassificere vandløb, der primært benyttes til privat afledning af vand. Køge Kommune har vurderet, at dette er opfyldt, når mindst 75 % af vandføringen i vandløbet, regnet som et gennemsnit

over året, stammer fra private arealer, som ikke er offentligt regnvandskloakerede.

Køge Kommune har endvidere henvist til, at det også fremgår af bekendtgørelsen, at sammenlignelige vandløb skal tilstræbes at være ensartet klassificeret. Kommunen har dertil anført, at der ikke i lovgivningen er fastsat nærmere regler for, hvilke kriterier, der er afgørende for, om et vandløb bør være offentligt eller privat, men at det er op til kommunen at afgøre det efter selvvalgte kriterier.[8]

Køge Kommune har herefter fastsat følgende obligatoriske kriterier for, hvornår kommunens vandløb skal være private:

1. Vandløbet tilføres primært vand fra private arealer. Overfladevand fra kloakerede arealer medtages i vurderingen
2. Mindst 75 % af vandføringen stammer fra private eller regnvandskloakerede arealer
3. Det offentlige har kun ringe interesse i vandløbet

Køge Kommune har endvidere fastsat følgende vejledende kriterier:

4. En stor andel af vandløbet er rørlagt
5. Vandløbet har længere strækninger med ringe fald (under 1 promille)
6. Vandløbet er dybt nedgravede under terræn
7. Vandløbet har dårlige præmisser for at få et varieret naturindhold.

Det fremgår af afgørelsen, at Klima- og Planudvalget i Køge Kommune på møde den 7. maj 2020 har besluttet, at Vemmedrupvandløbet skal nedklassificeres fra offentligt til privat vandløb. Det fremgår endvidere, at udvalget har godkendt nedklassificeringen af i alt 19 vandløb.

Køge Kommune har begrundet nedklassificeringen med, at 77 % af vandføringen ifølge kommunens beregning stammer fra private formål, at det offentlige har ringe interesse i vandløbet, og at vandløbet er rørlagt på betydelige strækninger.

Det fremgår af sagen, at Køge Kommune i et notat af den 26. marts 2015 har vurderet den andel af nedbøren, der afstrømmer til vandløb, når nedbøren falder i henholdsvis by- vej eller i det åbne land, herunder på landbrugsarealer, fratrasket fordampningen undervejs. Det fremgår af notatet, at det er udarbejdet til brug for at kunne vurdere, hvor meget vandtilstrømning henholdsvis regnvandskloakeret by, regnvandskloakeret vej og jernbane eller det

åbne land (inkl. landbrugsjord) bidrager med til vandløb indenfor vandoplandet over året, og at vurderingen skal bruges til at vægte andelen af bidrag af vand til vandløb fra de tre forskellige typer arealer i forbindelse med kommunens ønske om at nedklassificere vandløb.

Af Køge Kommunes beregning fremgår det, at der inden for Vemmedrupvandløbets opland er offentlige arealer i form af offentlig veje, offentligt regnvandskloakerede områder og offentlige ejede arealer, som tilsammen udgør 813.900 m². Kommunen har ved hjælp af de af kommunen fastsatte omregningsfaktorer for vandtilstrømningen til vandløbet beregnet, at tilstrømningen til vandløbet fra arealer med offentlige formål udgør 370.751 m³, svarende til, at den private andel af tilstrømningen til vandløbet udgør 77 %.

Køge Kommune har endvidere vurderet, at vandløbet på datoen for nedklassificeringen overdrages i regulativmæssig stand.

2.2 Køge Kommunes bemærkninger til klagen

Køge Kommune har i bemærkninger til klagen af 22. september 2020 henvist til kommunens hvidbog til nedklassificering af vandløbene fra 2019, hvori de indgivne høringssvar, herunder klagers, er kommenteret.

Det fremgår bl.a. af hvidbogen, at Køge Kommune har udarbejdet to sæt kriterier. De obligatoriske kriterier, som skal være opfyldt, og de vejledende kriterier, som ikke skal være opfyldt, men som indgår i den samlede bedømmelse af de enkelte vandløbsstrækningers egnethed til nedklassificering.

2.3 Nye oplysninger under sagens behandling

Sekretariatet for Miljø- og Fødevarerklagenævnet har ved høring af den 11. april 2025 bl.a. bedt Køge Kommune om at fremsende oplysninger om de konkrete offentlige udledninger og tilslutningspunkter til strækningen af vandløbet, herunder afledning af vand fra offentlige (vej)arealer, udledning af spildevand fra offentlige spildevandsanlæg og offentligt regnvandskloakerede arealer samt eventuelle andre udledninger, der efter de af kommunen fastsatte kriterier henregnes til offentlige formål, herunder mængden af vand, der udledes, hvis den er kendt.

Køge Kommune har i høringssvar af den 30. april 2025 bemærket, at kommunen har vedtaget, at nedklassificering af vandløb kan foretages for vandløb, hvor tilstrømningen til vandløbet for mindst 75 % er af privat karakter.

Køge Kommune har videre anført, at kommunen i forbindelse med besvarelsen af Miljø- og Fødevareklagenævnets høring har foretaget en gennemgang af kommunens fremstilling af datagrundlaget i beregningen. Kommunen har ved gennemgangen konstateret, at der også er en jernbane i vandoplandet til Vemmedrupvandløbet, som tæller med som offentligt formål. Kommunen har hertil vedlagt et nyt regneark, hvor jernbanens areal på 87.000 m² er medregnet. Den private andel af tilstrømningen til vandløbet er herefter beregnet til 74 %. Vandløbet lever derfor ikke længere op til de kriterier, som kommunen har vedtaget for, hvilke vandløb, der kan nedklassificeres.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Vandløb er efter vandløbslovens § 8 klassificeret som offentlige eller private vandløb.

Det fremgår af vandløbslovens § 10, at vandløbsmyndigheden kan træffe afgørelse om, at et vandløb skal udgå af den hidtidige klasse.

Bekendtgørelse om klassifikation og registrering af vandløb fastsætter retningslinjer for, under hvilke betingelser nedklassifikation fra offentlige vandløb til private vandløb kan finde sted.

Det følger af § 3, stk. 1, i bekendtgørelsen om klassifikation og registrering af vandløb, at vandløbsmyndigheden kan træffe afgørelse om, at offentlige vandløb eller vandløbsstrækninger skal nedklassificeres til private vandløb, når de vurderes primært at tjene private formål.

Efter Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse skal private formål ses i modsætning til de offentlige interesser, der måtte knytte sig til et vandløb. Offentlige interesser, knyttet til et vandløb, er efter nævnets opfattelse bl.a. afledning af vand fra offentlige arealer,^[9] herunder offentlige veje.

Der er ikke i lovgivningen fastsat regler om, under hvilke betingelser nedklassifikation fra offentlige til private vandløb kan/skal finde sted. Der er heller ikke fastsat bestemmelser om, hvilke kriterier, der er afgørende for, om et vandløb bør være offentligt eller privat. Ifølge vandløbslovens forarbejder ligger det som en udtalt forudsætning, at kun vandløb, som har en vis almen interesse, for eksempel af rekreativ eller biologisk karakter eller som recipient for

et større offentligt spildevandsanlæg, bør være offentlige med den konsekvens, at vedligeholdelsen er skattefinansieret.^[10]

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at Køge Kommune har fastsat en række kriterier for, hvornår vandløbene i kommunen skal nedklassificeres. En række af kriterierne er obligatoriske og skal derfor være opfyldt, før vandløbet kan nedklassificeres.

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at Køge Kommunes obligatoriske kriterie om, at mindst 75 % af vandløbets vandføring skal stamme fra private arealer, efter kommunens genberegning af den private andel af tilstrømningen til vandløbet ikke længere er opfyldt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver på den baggrund Køge Kommunes afgørelse om, at Vemmedrupvandløbet skal nedklassificeres fra offentligt til privat vandløb, hvorfor vandløbet fortsat er klassificeret som et offentligt vandløb.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Køge Kommunes afgørelse af 3. juni 2020 om nedklassificering af Vemmedrupvandløbet.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 om vandløb.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet som senest ændret ved lov nr. 640 af 11. juni 2024 om ændring af lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] Link til Arealinformation på Danmarks Miljøportal:
<https://arealinformation.miljoportal.dk/>.

[5] Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

[6] Link til MiljøGIS for offentliggørelse af vandområdeplaner 2021-2027:
<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3-2022>.

[7] Bekendtgørelse nr. 838 af 27. juni 2016 om klassifikation og registrering af vandløb.

[8] Køge Kommunes redegørelse for nedklassificering af 23. august 2019, dokumentnummer 2018-009256-7.

[9] Jf. bl.a. Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis, jf. NMK-43-00649 og NMK-43-00697. Afgørelserne kan findes på nævnets afgørelsesportal via følgende link: <https://mfkn.naevneneshus.dk/>.

[10] Lovforslag nr. 30 af 3. oktober 2013 om ændring af lov om vandløb, lov om naturbeskyttelse og lov om planlægning (Klassifikation af private og offentlige vandløb, ophævelse af krav om dispensation i en række tilfælde til opførelse af bebyggelse inden for skovbyggelinjen og forenkling af VVM-processen m.v.), bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1 og 2.

Lovområder:

Vandløbsloven